

Tillæg til »Vore Kirkegaarde« XIII Nr. 5

Medlemmernes Opmærksomhed henledes høfligst paa, at Foreningens Regnskabsaar er udløbet pr. 31. Marts. Der erindres samtidig om, at Kontingentet for det nye Aar lettest og billigst afgøres ved, at man indbetaler Beløbet til Postkonto 11,915 Roskilde. Dette koster kun 10 Øre. Indbetalingen bedes foretaget inden 15. April, fra hvilken Dag Opkrævningerne udsendes. Kontingentet er for personlige Medlemmer i Danmark Kr. 5,00, Medlemmer i Udlandet Kr. 6,00 og for Institutioner, Menighedsraad, Foreninger etc. beregnes efter særlige Regler (se Lovens § 3).

FORENINGEN FOR KIRKEGAARDSKULTUR

Nye Medlemmer.

Afdeling B.

- 36 Viborg Amtskreds af Landsbygraverforeningen.
- 37 Hjørring Amtskreds af Landsbygraverforeningen.
- 38 Ringkøbing Amtskreds af Landsbygraverforeningen.

Afdeling C.

- 654 Hr. Stenhuggermester C. Wenzin, Bedsted, Thy.
- 655 Hr. Graver S. Eliassen, Skaade Bakker, Højbjerg.
- 656 Hr. Kirkegaardsgartner Anton Klausen, Lemvig.

Afdeling D.

- 52 Hr. Ab. Edvin Lundgrens Bokhandel, Malmø.

Fortegnelse over Foreningens Bøger:

De med * mærkede Bøger udlaanes ikke. De øvrige kan udlaanes til Medlemmer imod Kvittering. Laanetid: 1 Maaned.

Historie.

- Secher, K.: Ligbrændingens Historie i Danmark. 1931, 8°, 419 S.
- Tolle, Johannes: Den danske Begravelsesplads' historiske Udvikling. 1924, 4°, 20 S.
- Tolle, Johannes: Fra Kirkegaardssomraadet 1902—27. 25 Aars Udvikling. 1927, 4°, 8 S.
- *Aar bog for Menighedsraadene. 1931, 8°, 558 S. 1936—38, 8°, 523 S.
- American Cemetery Law (Street). 8°, 532 S.

Love etc.:

- *Aagesen & Hastrup: Love og Ekspeditioner vedk. Kirke- og Skolevæsenet. 1930, 8°, 910 S. Kbhvn. 1932.
- *Hastrup & Paludan Møller: Love og Ekspeditioner vedk. Kirke- og Skolevæsenet. 1931, 8°, 561 S. 1932. 1933—34, A. Kirkelige Forhold, 8°.
- Betænkning til Udarbejdelse af et Begravelsesritual. 1929, 8°, 12 S.
- *Den kgl. Anordning om Kirkegaarde. Smaaskrifter Nr. 1.
- *Kirkelovene af 30. Juni 1922 (Storch.). 1924, 8°, 252 S.

*Kirkelovene og Præstelønningslovene. 2. Udg. 1938, 8°, 328 S.

Rørdam: Danske Kirkelove. 1536—1683. I—III, 8°.

Kirkegaardens Anlæggelse og Drift.

- *Begravelsesritual. Smaaskrifter Nr. 5.
- Brandt, G. N.: Kirkegaarde og Gravsteder. 1922, 4°, 24 S.
- Böttiger, Emil: Kirkegaarden, dens Anlæg og Beplantning. I. 1924, 4°, 32 S.
- Böttiger, Emil: Det æstetiske Gartneris Betydning og Opgaver. 1924, 4°, 8 S.
- The cemetery hand book. 4°, 589 S.
- Gartenkunst 1908—23, 1927.
- Hempelmann, J.: Die Praxis der Friedhofsgärtnerei. 1927, 4°, 324 S.
- Hirzel: Grab und Friedhof der Gegenwart. 1927, 4°, 150 S.
- Park and cemetery. 1925—31, 4°.
- Tolle, Johannes: Kirkegaardshaandbog. 1933, 8°, 208 S.
- Tolle, Johannes: Landsbykirkegaardens Regulering og Beplantning, 8°, 112 S.
- *Vedtægt for Landsbykirkegaarde. Smaaskrifter Nr. 3.
- *Vejledning til Kortlægning og Protokollering. Smaaskrifter Nr. 4.

Gravstedsanlæg og Gravmæler:

- Anlæg og Beplantning samt Renholdelse af Gravsteder paa de under Københavns Begravelsesvæsen hørende Kirkegaarde. 1934, 8°, 24 S.
- Gravminder fra København og Frederiksberg Kirkegaarde. 1917, 4°, 55 S.
- *Katalog over Gravurner og Sarkofager (Ipsens Enke) 4°.
- Knudsen, S.: Om de gamle haandsmedede Gravskors i Bjerre Herred. 1919, 8°, 27 S.
- Kriegergräber im Felde und daheim. 1917, 4°, 164 S.
- Tolle, Johannes: Anlæg og Vedligeholdelse af Gravsteder. 8°, 48 S., 1938.
- *Kriegsgrabzeichen und Gedenktafeln. 1915, 32 Bl.
- Loercher: Der Grabstein. 1927, 4°, 40 Tavler.
- Maasz: Die Bepflanzung von Grabstätten. 1934, 8°, 37 S.
- Skændede Soldaterkirkegaarde. 1918, 4°, 34 S.
- Vejledning for Landsbygravere, 8°, 64 S., 1938.
- Wadsjö: Gravkonst, 1930, 4°, 130 S.

Westergaard, Torvald: En lille Bog om folkelige Gravminder. 1930, 8°, upag.
*Westrup, C. W.: Danske Gravmæler. 4°, 23 S.

Ligbrænding:

Brorson: Ligbrænding. 1915, 8°, 34 S.
Beutinger: Handbuch der Feuerbestattung. 1911, 4°, 288 S.
Dansk Ligbrændingsforening. Beretning 1929, ff., 8°.
Årsmeddelanden från Svenska Eldbegängelsesföreningen. 1928, Nr. 65, 8°, 198 S. — 1934, Nr. 70, 8°, 112 S. — 1935, Nr. 71, 8°, 112 S. — 1936, Nr. 72, 8°, 130 S.
*Frederiksberg Begravelsesvæsen. Søndermark Kapel og Krematorium. 1929, 8°, upag.
Kube: Über die Gestaltung von Urnenfriedhöfen. 4°, S. 33—52.
*Ligbrændingens Lovregler. Smaaskrifter Nr. 2.
Ostium: Revue internationale sur les questions concernant nos morts. 4°, 50 S.
Schlyter, G.: Die Feuerbestattung und ihre kulturelle Bedeutung; der Tempel des Friedens. 1922, 8°, 1934, 394 S.
Schlyter, G.: Hälsingborg Eldbegängelsesanlægning. 1930, 4°, 10 S.
Studentereforeningen Verdandis Smaaskrifter 326. Eldbegängelserörelsen av Oscar Övden. 8°, 63 S.
Svenska Eldbegängelseföreningens Skriftserie N. 1, Oscar Övden: Eldbegängelsen. — Framtidens gravskick. 1929, 8°, 20 S. — Framtidens begängelseskick. 1936, 8°, 21 S.
Övden, E.: Sveriges Urnlundar, 8°, 60 S.
*Vejledende Bestemmelser angaaende Nedsættelse af Askeurner paa Kirkegaarde og paa privat Grund. Smaaskrifter Nr. 6.

Enkelte Kirkegaardsomraader:

Dillmann: Der alte Friedhof in Sachsenhausen. 1926, 8°, 86 S.
Fischer: Jødekirkegaarden i Møllegade, Særtryk af »V. K.«, 12 S.
*Forskønnelsen. 1917, 4° (St. Petri Kirkegaard, København). 1919 (Nürnberg).
*Heymann, A.: Den jødiske Menighed i Horsens. 1929, 8°, 9 S. (Kirkegaarden sammesteds).
Hillerød Kirkegaard 1830—1930. 4°.

Diverse:

*Aarbog for Gartneri. 1927, 8°.
*Beretning om dansk Byplanlaboratorium. 1926—30, ff., 4°.
Danmarks Folkeskole. 1924, 4°, 392 S.
Det mosaiske Trossamfund i Kjøbenhavn. 1928, 4°, 35 S.
Ehrencron-Müller: Gamle danske Bryllups- og Ligvers i Norske Biblioteker. 1923, 8°, 61 S.
Fabricius, L. P.: Reformationsfesterne. 1936, 8°, 30 S.

Hansen, Fr.: Tilbageblik. 1932, 8°, 24 S.
*Kirkelig Aarbog. 1923, 8°, 321 S.
*Kirkelig Haandbog. 1927, 8°, 384 S. 1935, 8°, 462 S.
Knudsen, S.: Om Krigeren, Tolderen og Bonden Peter Brakker. 1923, 44 S.
Kristensen, Asger: Et Minde om Munketiden. 8°, 15 S.
*Menighedsraadens Blad. 1927, ff., 8°.
Reklamehaandbogen. 1936, 315 S.
Salmer til Brug ved Begravelser. 1935, 8°, 45 S.
Tholle, Johannes: Vandkummer, 4°, 8 S., 1938.
*Vore Kirkegaarde. 1923. 1924. 1926. ff.
Wadsjö, H.: Kyrkogårdskultur. 1927, 4°, 18 S.

Vedtægter, Regulativer, Brochurer m. m.:

Regulativ for Viborg Kirkegaard. 1932.
Vedtægt for Hørsholm Kirkegaard, 1937.
Vedtægt for Københavns Begr. 1929.
Vedtægt for Randers Begr., 1929.
Anlæg og Beplantning samt Renholdelse af Grave paa Københavns Begravelsesvæsen hørende Kirkegaarde, 1934.

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

11/10 (Nordsj. Soc.&Dem.): Sogneraadet har bevilget 6000 Kr. til Kgd.s-reguleringen.
12/10 (Rosk. Tid.): Graabrødre Kgd. skal nedlægges (Roskilde).
15/10 (Holstebro Dagbl.): Der er afh. Licitation over Hegnsmur ved Struer Kgd.
15/10 (Fr.&borg Amts Tid.): I Søndags indviedes Stenløse Kgd.s-udvidelse.
20/10 (Fyns Soc.&Dem.): Herringe Kgd. udvides med 50 Grave.
20/10 (Bornholms Avis): Ronne Urnehal er bleven restaureret.
25/10 (Nordjyll. Soc.&Dem.): Hadsund Kgd. er udvidet med ½ ha.
25/10 (Vejle Amts Avis): Vejle Søndermark Kgd. er nu tilplantet.
25/10 (Aalborg Amtstid.): Nr. Kongerslev Kgd. er udvidet med ca. 3000°.
30/10 (Fr.&borg Amtstid.): Gørlose Kgd. skal udv. med ca. 800°.
1/11 (Nordjydsk Tid.): Havearkitekt Erstad-Jørgensen har udarbejdet Plan til Urnehave i Fredericia.
1/11 (Sydfyns Soc.&Dem.): J. Gravesen er fra 1/1 udnævnt til Kirkegaardsinspektør (Svendborg).
3/11 (Sydsj. Soc.&Dem.): Næstved ny Kgd. indvies paa Søndag (1850 Gravpladser) Omkostn. ca. 50,000 Kr. (Tidemand Dal og N. O. Paulsen).
5/11 (Vejle Soc.&Dem.): Uldum Kgd. udvides med 1770 m².
18/11 (Nationalt.): Kbh. Begravelsesvæsen anvender 10,000 Kr. til Bekæmpelse af Lus paa Planterne.
3/12 (Silkeborg Avis): Planen til Udv. af Gl. Ry Kgd. er godkendt.

5/12 (Thisted Soc. & Dem.): Der er Forslag om at stryge Afgiften for Opstilling af Gravmæler i Thisted.

10/12 (Aalborg Stiftstid.): Brovst Sogneraad yder 3500 Kr. til Udv. af Kgd.

10/12 (Silkeborg Soc. & Dem.): I Dag indviedes Udvidelsen af Silkeborg Vestre Kgd.

13/12 (Aalborg Amtstid.): Asaa Kgd. skal udvides.

13/12 (Næstved Tid.): Næstved ansætter Kirkegaardssinspektør.

27/12 (Roskilde Soc. & Dem.): Hareskov Kgd. skal udvides.

30/12 (Langel. Avis): Kædeby Kgd. indv. d. 29.

9/1 (Folkebladet): Føvling Kgd. skal reguleres.

13/1 (Horsens Avis): Horsens Kirkegaardsbestyrelse vil købe Bygholm Skole til Funktionærbolig.

14/1 (Jydske Tid.) Graasten Sogneraad bevilger 15,300 Kr. til Kgd.

16/1 (Loll.-F. Folketid.): Kommunen i Horbelev afstaar Jord til Udv. af Kgd.

19/1 (Kbh. Amts Avis): Graver Enghave ønsker at fratæde Stillingen i Lyngby.

23/1 (Vestkysten): Esbjerg Krematorium og Kirkegaard indvies.

24/1 (Bornholms Avis): Rønne Kommune vedtager at overlade Kgd. et Areal til Udv.

27/1 (Ærø Folkebl.): Fra 1/4 antages Gravermedhjælper Petersen og Vognmand Erik Jørgensen som Gravere i Marstal.

2/2 (Randers Amts Avis): Der bør opføres Krematorium i Randers.

2/2 (Demokraten): Kolind Kgd. skal udvides.

3/2 (Vejle Amts Folkebl.): Vejles femte Kgd. er under Anlæggelse.

9/2 (Kolding Avis): Krematoriet i Aarhus ombygges af Arkitekt Svane i Kolding.

16/2 (Berl. Aften): Graver saaret ved Eksplosion paa Kbh. Vestre Kgd.

18/2 (Silkeborg Avis): Arbejdet med Udv. af Rye Kgd. bliver nu udbudt i Licitation.

22/2 (Nationalt.): Kbh. Magistrat nedsætter en Begravelseskommission til at undersøge Begravelsesvæsenets Økonomi.

23/2 (Demokraten): Trige Kgd.s Udv. blev i Gaar indviet.

28/2 (Vestjyll. Soc. & Dem.): Esbjerg Begravelsesvæsen faar ny Vedtægt.

28/2 (Sorø Amtstid.): Reersø Kgd. udvides af Lektor G. Georgsen.

3/3 (Randers Amts Avis): Østre Kapel i Randers skal udvides.

6/3 (Østsjælland. Avis): Paa den ny Kgd. i Køge er indvundet Plads til 400 Gravsteder.

6/3 (Silkeborg Avis): Arbejds. Rs. Elgaard skal udføre Udvidelsen af Gl. Ry Kgd. for 2205 Kr.

7/3 (Berl. Aften): Der er 101 Ansøgere til Stillingen som Graver i Lyngby.

8/3 (Jydske Tid.): Til Kirkegaardsgartner i Tønder er valgt Fritz Johnsen; der var 197 Ansøgere.

FRA NORSKE KIRKEGAARDE

30/6 (Indlandsposten): Vinger Kgd. udvides.

9/7 (Aftenposten): Kritik af Kgd.s-projekterne for Linderud.

31/8 (Fremtiden): Urnlunderne paa Strømsø Kgd. udvides.

14/9 (Gudbrandsdalen): Ny Kgd. ved Lillehammer.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Landsbygraveren Nr. 7: Drøm og Virkelighed; Helligdagsbegravelser; Uddannelse af Gravere m. m. — Nr. 8: Menighedsraadsforeningen og Landsbygravverne; Vejledning for Landsbygravere m. m. — Nr. 9: Spørgsmaal og Svar; Pension; Lidt Oversigt; Hvad er Ret; Kartotek m. m.

Nr. 10: Kirkepyntning; Pension m. m. — Nr. 11: Helligdagsarbejde? Løn eller Understøttelse? — Nr. 12: Ved Aarsskiftet. — Nr. 1: Sognekirkens Gerning. Kirkeklokken m. m. — Nr. 2: Hovedbestyrelsesmøde. Interview med Kirkeministeren. Gravstedernes Forsaars og Sommerflor.

Præsteforeningens Blad Nr. 32: Kirkegaardslabyrinter.

Blomsterhandlerbladet Nr. 3: Billeder af Sorgedekorationer. — Nr. 4: do.

Stenhuggertidende Nr. 10: Omtaler Delegeretmødet og refererer Hr. Billedhugger Sanderhoff-Jensens Indlæg om Gravmæler og Censur m. m.

Menighedsraadenes Blad Nr. 1: Kirkegaardskort.

Arkitekten Nr. 39: Udfaldet af en lokal Konkurrence om et Kapelkrematorium i Silkeborg.

Historiske Meddelelser om København, III, 1—2: Assistentens Kirkegaard.

Ignis Nr. 7: Krematoriet i Karlshamn m. m. — Nr. 8: Urnlunden i Härnösand. Malmökrematoriets tillbyggnad m. m. Kristianssand og Moss Krematorier tatt i Bruk. — Nr. 9: Eldbegängelsen i Tjekkoslavia kiens sudetyske område. Urnegården i Svendborg m. m. — Nr. 10: Karlstad Krematorium. — Nr. 11: Örebro Krematorium m. m. — Nr. 12: Norrköping Krematorium m. m. — Nr. 1: Till de dödes minna. Invigning av Urnlund i Gustavsberg. Hamar krematorium innviet m. m. — Nr. 2: Dansk eldbegängelsejubiläum. Nytt Förslag om urnas gravsättning. En stämmingsfull gravplats i Adelsnäs park. Föreningen Sveriges kyrkogårdsförst. m. m.

Alm. sv. Trädgårdstidning Nr. 17: Interessante kyrkogårdar i Tyskland. — Nr. 5: En märklig krematoriekyrkogård i England.

Die Feuerbestattung Nr. 4: Zur Geleit; Das Problem der Aschenbeisetzung; Europas grösstes Krematorium Berlin-Gerichtstrasse; Das 119. deutsche Krematorium zu Flensburg; das 120. Gleiwitz. — Nr. 5: Sudetenland; Flensburg Krematorium m. m.

Der Friedhof Nr. 7: Süd-Berlins neuer Friedhof. Der Gottesacker in der Kirche. Dritte Verordnung über die Neugestaltung der Reichshauptstadt Berlin vom 23. 4. 1938. Seltsame Scheintodfälle. — Nr. 8: Inhalt und Grenzen des Bestattungsanspruches auf kommunalen und kirchlichen Friedhöfen. — Nr. 9: Vortrag auf der Hauptversammlung des Verbandes. — Nr. 10: Keine Ruhebänke auf Grabstätten. Richtlinien. — Nr. 11: Pflanzensoziologie. — Nr. 12: Das Friedhofswesen in Oesterreich. — Nr. 1: Friedhofsgestaltung gestern und heute. Das Recht am Erbegräbnis. Friedhöfe Italiens und des Balkans m. m. — Nr. 2: Ruhe in Frieden. Friedhöfe und neues Grundsteurrecht. Das Problem der Aschenbeisetzung. Bodenschüttungen m. m.

Kriegsgräberfürsorge Nr. 6—7: Der Ablauf der 18. Reichstagung. — Nr. 8: Das deutsche Freikorpsdenkmal auf dem Annaberg. — Nr. 9: Die feierliche Einweihung des Schlesier-Ehrenmal in Waldenburg am 9. Juni 1938. — Nr. 10: Kieler Förde m. m. — Nr. 11: Nov. 1918—38. — Nr. 12: Bartenstein, Polen m. m. — Nr. 1: An deutschen Ehrenmalen in Italien. Die Vergeistigung des Kriegergrabes. — Nr. 2: Das Hans-Mallon-Ehrenmal der Hitler-Jugend bei Bergen auf Rügen.

BOGANMELDELSER

Vejledning for Landsbygravere. Anlæg af Gravsteder. Tegninger. Udgivet af Landsby-Graverforeningen for Danmark 1938.

Landsby-Graverforeningen for Danmark har som et af sine Midler til at forbedre sine Medlemmers saare beskedne Indtægter valgt at udsende en med Tegninger forsynet Vejledning i Anlæg og Vedligeholdelse af Gravsteder, og dette Initiativ maa hilses med Glæde. Forholdene medfører som bekendt, at Landsby-Graverne uundgaeligt maa rekrutteres fra alle mulige Erhverv, hvorfor de Landet over meget ofte staar ganske uden gartneriske Forudsætninger for deres Arbejde, til æstetisk Skade for Kirkegaarden og økonomisk for dem selv. Da der hidtil ikke har foreligget nogen Litteratur, der specielt var skrevet for Landsby-Graveren, og som han kunde ty til, har han været henvist til gennem sine Erfaringer at lære sig selv det fornødne, og ofte maa man forbavses over, hvad adskillige Landsby-Gravere ad den Vej har kunnet naa.

Imidlertid er det af stor Betydning, at saa mange som muligt faar de nødvendige Kundskaber for at kunne imødekomme den Trang til at ofre noget paa

Gravstedet, der næsten altid er til Stede hos Kirkegaardens Publikum, hvorfor det foreliggende Arbejde utvivlsomt vil gøre stor Nytte paa Landsbykirkegaardene Landet over.

Bogen, der er forsynet med Forord af Kirkeminister Johs. Hansen, er 64 Sider stor og særdeles pæn i Udstyr. Dog kan Omslagtegningen et Øjeblik bringe én en vis Frygt for Indholdet, men dette forsøger sig heldigvis straks, naar man gennemlæser de yderst fornuftige Anvisninger og Betragtninger, Bogen vrimler med. Det kan dog ikke skjules, at der kan være Grund til at advare mod et og andet, saaledes det meget farlige Raad at skære høje Stedsegrønne helt tilbage, da de med ganske faa Undtagelser ikke bryder fra gammelt Træ, ligesom det kan befrygtes, at den ukyndige let kan tyde en Bemærkning derhen, at Behandling af Jorden med Hakkejern medfører Udtørring, hvad der unægtelig turde være en Misforstaaelse. Til Gengæld skal Forf. roses, fordi han saa stærkt tilraader at tage Kirkegaardens Helhedsindtryk i Betragtning ved Anlæg af Gravsteder.

Bogen indledes med nogle Bemærkninger om Gravstedsanlæg i Almindelighed, hvorefter Spørgsmålene: Hække, Stedsegrønne, Roser, Buksbom m. v. gennemgås klart og populært i særskilt Afsnit. Til lige findes gode Plantelister, der desværre er skæmmet af en Del Trykfejl, — Plantenavne burde som Helhed være bedre korrekturlæst. Bogens sidste Halvdel rummer 59 Planer til Gravstedsanlæg, hvoraf mange er særdeles nydelige. Disse Tegninger vil være til stor Gavn for Bogens Brugere, der ofte i deres Arbejde staar og mangler en Idé til et særpræget Gravsted; her er noget for enhver Smag, baade den gode og den mindre gode.

Gentagne Gange støder man i Bogen paa det lille Ord »jeg«, men hvem denne jeg er, faar man ikke at vide. Det forekommer gaadefuldt, at denne gode Bog udsendes anonymt. Forf. kan dog særdeles vel være sit Arbejde bekendt. HANS RØNØ.

Handbog for Bygningsindustrien, 8. Aarg. Denne fortrinlige, men med sine 1100 Sider efterhaanden noget digre og uhaandterlige Haandbog, er i Aar forsynet med et Forord af Stadsbygmester Svend Møller, der skriver, at Bogens »gennemførte saglige Behandling... og dens friske Aktualitet... gør den til en virkelig og derfor uundværlig Haandbog«, hvortil vi slutter os.

Alm. Dansk Gartnerforening. Praktiske Haandbøger Nr. 7. H. Paludan: Dyrkning af Champignon.

En udmærket Skrift til Afløsning af de nu forældede Vejledninger og til god Hjælp for de mange nye og fremtidige Dyrkere.

Ellen Arnstrøm: Nogle til vore Middelalderkirker, illustr. af E. Hjuler; Levin og Munksgaard, Kbhvn. 1938, 8°, 70 S.

For den, der gerne vil forstaa »hvorfor, hvorledes og hvormed« i vore Kirkebygninger er nærv. Nøgle god at have med under Besøg; den giver megen elementær Underretning, ogsaa en Bagatel om Kirkegaardene.

Sangbøger. »Alm. d. Gartnerforening« har udsendt sin (164 Sider) og »Landsbygraverforeningen for Danmark« sin (24 Sider); begge nyttige at have i et Land, hvor Hukommelsen for Vers er saa lidt udviklet. I begge Sangbøger findes baade god og daarlig Poesi; vi undlader at citere og at analysere.

Finn Salomonsen: Fugletrækket over Danmark, Hirschsprungs Forlag, 8°, 228 S., 1938.

En fortrinlig Bog om de Fugle, som gæster Danmark, og hvoraf mangfoldige slaar sig ned paa vore Kirkegaarde.

Jakob E. Lange: Erindringer fra halvfjersindstve Aar, Nyt Bogforlag, Odense, 8°, 224 S., 1938.

Livligt skreven; det er fornøjeligt at læse om Landes Ungdomsaar som Gartner og interessant at følge med i det, han senere har virket.

Under Afrikas Sol (Folmer Nielsen): Dansk for. Sudanmission, 8°, 62 S., 1938.

Et pænt Hefte, der hævder sig smukt ved Siden af de mange tidligere.

Dansk Tidsskrift-Index, 25. Aarg. 1937, Nyt nord. Forlag, 8°, 420 S.

Stadig tykkere og værdifuldere bliver dette Værk om, hvad der gemmer sig af mere eller mindre lødigt Stof i Tidsskrifterne.

Hother Paludan: Blomsterdyrkning, Alm. d. Gartnerforenings Forlag, 8°, 176 S., Kbhvn. 1938.

Skrevet af en kyndig Fagmand og til Brug for Undervisningen af unge Gartnere, men ogsaa nyttig for Udlærte, — thi hvem bliver nogensinde helt udlært.

Østifternes Haveselskabs Jubilæumsskrift, 94 S., 1938.

Et nydeligt Hefte til at fejre Begivenheden med.

Alm. sv. Trädgårdstidn. Rådgivare: Plaskdammar. 16°, 92 S., Stockholm.

En lærerig lille Vejledning i Indretning af Soppedamme og andet lignende, — skrevet som Artikel af en kyndig Mand, R. Östedt.

Lustgården 1937—38, 8° 188 S.

Det statelige Aarsskrift af For. f. Dendrologi og Parkvård fremtræder smukt i Serien og bringer bl. a. Billeder fra Foreningens Besøg i Danmark.

Lommebog for Gartnere. N. C. Rom. 29. Aarg.

Kom noget sent, men er altid velkommen. Det kniber dog stadig med at faa den helt à jour trods den sene Fremkomst.

Ole Olsen: Hængeplanter. »A. d. G.« Praktisk Haandbog Nr. 5, 48 S.

For Husmødre og Stuekultivatorer saavel som producerende Gartnere den rette Bog om dette aktuelle Emne, skrevet af en i Emnet meget kyndig Mand, grundig og letfattelig.

RESOLUTIONER m. m. VEDRØRENDE KIRKEGAARDE

17. Dec. 1934. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Fyens Stift) ang. **Betaling for et Gravsted til en udensogsboende m. m.**

I Anledning af Stiftsøvrighedens Skrivelse af 5. November 1934 vedrørende et tidligere indsendt Andragende, hvori A. Menighedsraad under Henviisning til den hermed tilbagefølgende Udskrift af en d. 26. August 1933 inden Nyborg Kobstad med Vinding Herreds Ret afsagt Dom, hvorved Sagfører N. N. som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru O. O. er blevet frifundet for et af A. Menighedsraad fremsat Krav om, at der udover et alt indbetalt Beløb af 30 Kr. for Fru O. O.'s Gravsted paa A. Kirkegaard skulde betales yderligere 170 Kr., og hvorved Menighedsraadet er blevet tilpligtet at godtgøre Sagsøgte Sagens Omkostninger med 35 Kr., har anmodet om en Udtalelse i Sagen fra Ministeriet samt om Tilladelse til at maatte udrede Sagsomkostningerne af A. Kirkekasse, skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Ministeriet vel er enig med Menighedsraadet i, at Fru O. O. maatte betragtes som udensogsboende, idet den ved § 25, Stk. 3, i Lov om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. af 30. Juni 1922 hjemlede Ret for udensogsboende til at erhverve Gravsteder paa en Kirkegaard paa samme Betingelser som Sognets Beboere maa gøres gældende inden Udløbet af Fredningstiden for den paagældendes paa vedkommende Kirkegaard sidst begravede Ægtefælles, Forældres eller Barns Gravsted.

Da imidlertid den af Menighedsraadet for nogle Aar siden truffede Beslutning om fremtidig at kræve en Betaling af 200 Kr. for et Gravsted for udensogsboende er ulovmedholdelig allerede af den Grund, at den ikke er blevet godkendt af Stiftsøvrigheden, kan Exekutor i Fru O. O.'s Dødsbo kun være pligtig for Erhvervelsen af det omhandlede Gravsted at betale efter den Takst, der i Medfør af fornævnte Lovs § 25 er fastsat i den approberede Kirkegaardsvedtægt for Salg af Gravsteder til udensogsboende.

Da nu Betalingen for et Gravsted til en udensogsboende i Kirkegaardsvedtægtens § 9 er fastsat til 30 Kr., har Menighedsraadet følgelig for selve Afstaaelsen af Gravstedet erholdt den rette Betaling.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Gravstedets Vedligeholdelse bemærkes, at Menighedsraadet ved Salg af Gravsteder til udensognsboende ikke er berettiget til at stille Krav om Kirkens Overtagelse af Ren- og Vedligeholdelsespligten, idet saadan Gravstedsvedligeholdelse, hvor Ejeren af Gravstedet ønsker den, i hvert enkelt Tilfælde maa aftales mellem Parterne under Forudsætning af Stiftsøvrighedens Approbation, jfr. den i Henhold til oftnævnte Lovs § 23, Stk. 2, optagne Bestemmelse i Kirkegaardsvedtægtens § 11 om, at Indehavere af Gravsteder kan faa Vedligeholdelsen af disse overtaget af Kirkegaarden for den Tid, for hvilken Gravstedet er erhvervet, efter Overenskomst med Kirkens Bestyrelse angaaende Vederlaget derfor og Stiftsøvrighedens Approbation derpaa.

Det tilføjes, at Ministeriet efter Omstændighederne bifalder, at Sagens Omkostninger dækkes af Kirkekassen.

18. Jan. 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Roskilde Stift), hvori — i Anledning af, at Stiftsøvrigheden i Skrivelse af 23. November 1934 havde forespurgt, om Sognebaandslødere med Hensyn til Erhvervelse af Gravplads paa Kirkegaarden i det Sogn, til hvis Sognepræst de har løst Sognebaand, vil kunne henregnes blandt de i Bestemmelserne i Lov Nr. 282 af 30. Juni 1922 § 25, Stk. 3, omhandlede udensognsboende, som paa særlig Maade har været knyttet til Sognet — meddeles, at Sognebaandslødere som saadanne med Hensyn til Erhvervelse af Gravplads paa Kirkegaarden i det Sogn, til hvis Sognepræst de har løst Sognebaand, ikke falder ind under nævnte Bestemmelse i Lov Nr. 282 af 30. Juni 1922 § 25, Stk. 3.

31. Jan. 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Indenrigsministeriet) ang., at en Sognepræsten i Tirstrup hidtil tilfalden Ydelse for Medvirken ved Begravelse af Patienter fra Plejeanstalten Raamosegaard ikke kunde anses omfattet af den i sin Tid stedfundne Offerafløsning, m. m.

I Skrivelse af 15. November 1934 har Indenrigsministeriet ved at oplyse, at der ved Begravelse paa Plejeanstaltens Kirkegaard af en Patient fra Plejeanstalten Raamosegaard i Tirstrup-Fuglslev Pastorat, Randers Amt, er ydet vedkommende Sognepræst, der mod særligt Honorar er antaget som Præst ved Plejeanstalten, et Beløb af 4 Kr. for Udførelsen af den kirkelige Handling samt Befordringsgodtgørelse og Vederlag for Udførelse af Kirkesangerens Tjeneste, idet denne var forhindret i at komme til Stede, udbedt sig en Udtalelse fra nærværende Ministerium om, hvorvidt Afløsning af Offer og Akcidenser i nævnte Pastorat har fundet Sted i Henhold til § 33 i Præstelønningsloven af 4. Oktober 1919, jfr. Præstelønnings-

loven af 30. Juni 1922, samt — i bekræftende Fald — Meddelelse om, hvorvidt Plejeanstaltens Patienter er medtaget under Afløsningen.

Saaledes foranlediget skal man, idet bemærkes, at Offerafløsning i Tirstrup og Fuglslev Sogne er approberet ved nærværende Ministeriums Skrivelse af 13. Juni 1919 til Biskoppen over Aarhus Stift fra den 1. Juli 1919 at regne, og at de i Kommunen anbragte Sindssyge er fradraget i Folketallet ved Beregningen af Afløsningsvederlagenes Størrelse, herved tjenstlig meddele til Underretning, at nærværende Ministerium kan henholde sig til den af Sognepræsten i hans i Afskrift vedlagte Skrivelse af 18. Januar 1935 givne Redegørelse og er enigt med Biskoppen i det af ham i hans i Afskrift vedlagte Erklæring af 25. Januar 1935 anførte, at Sognepræsten efter det oplyste maa have Krav paa fremdeles for sin Embedstid at oppebære de i sin Tid fastsatte særlige Vederlag (Honorar og Befordringsgodtgørelse) for kirkelige Handlinger paa Raamosegaard ved Siden af det særlige Honorar, for Tiden 225 Kr. aarlig, og den særlige Befordringsgodtgørelse af 50 Kr. aarlig, som Sognepræsten i Henhold til Ministeriets Skrivelse til Aarhus Biskop af 26. Marts 1920, hvoraf Afskrift vedlægges, oppebærer for den præstelige Betjening af Anstalten, idet der først ved Embedets Nybesættelse vil kunne træffes en Ordning, hvorefter det gøres til Pligt for den paagældende Præst at udføre alle kirkelige Handlinger — særlig ogsaa Begravelser — paa Anstalten uden særskilt Vederlag for den enkelte Handling, idet Vederlaget herfor da fremtidig indbefattes under det faste aarlige Honorar, der af Staten tillægges den paagældende for den præstelige Betjening af Plejeanstalten.

12. Febr. 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Biskoppen over Haderslev Stift) ang., hvorvidt en Distriktskirkesanger er pligtig at medvirke ved Begravelsen af en Beboer af hans Distrikt, naar Begravelsen forrettes af udensogns Præst.

I et med Deres Højærværdigheds Skrivelse af 22. Januar 1935 hertil indsendt Andragende har Lærer N. N. i A. forespurgt, om en Distriktskirkesanger er pligtig at medvirke ved kirkelige Handlinger paa Sognedage for Distriktets Beboere, naar saadanne kirkelige Handlinger foretages af en anden Præst end Præsterne i det Sogn, hvortil hans Distrikt hører.

Det fremgaar af Sagen, at den fremsatte Forespørgsel er foranlediget af, at Distriktskirkesanger O. O. i A. har nægtet at medvirke ved en Begravelse af en Beboer fra hans Distrikt, hvilken Begravelse forrettedes af Sognepræst ved Klosterkirken i Horsens P. P. Saaledes foranlediget skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at det rejste Spørgsmaal maa besvares benægtende, saafremt den paagældende udensogns Præst ikke udfører den kirkelige Handling paa en af Sognets Præsters Vegne,

jfr. Lov Nr. 284 om Sognebaandsløsning og Brugen af Kirkerne af 30. Juni 1922 § 21, Stk. 3, hvilket, efter det i nærværende Sag oplyste, maa antages ikke at have været Tilfældet med Hensyn til den ommeldte Begravelse.

13. Febr. 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftsamtmanden og Biskoppen over Roskilde Stift), hvori — i Anledning af et gennem Stiftsovrigheden modtaget Andragende fra Greve N. N. til A. om **Tilladelse til i Buerup Kirke at lade ophænge en Sølvkrans**, som en Del af Sognets Beboere havde skænket til hans afdøde Moders Baare — meddeles, at Ministeriet skal have det overladt til Provstesyndet at træffe Afgørelse i den foreliggende Sag, jfr. Lov Nr. 282 af 30. Juni 1922 § 10, Stk. 1.

14. Febr. 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftsamtmanden og Biskoppen over Aarhus Stift) ang., at der, efter at en Købstads Kirkegaard er overgaaet til kommunal Drift, **paahviler Kirkens Organist de samme Forpligtelser som hidtil med Hensyn til Medvirken ved Begravelser paa Kirkegaardene, m. m.**

I Anledning af den med Hr. Stiftamtmandens og Deres Højærværdigheds Skrivelse af 29. Januar 1935 hertil fra Randers Sct. Mortens Menighedsraad indsendte Sag vedrørende Spørgsmaalet om, hvorvidt Kirken, efter at Kirkegaardene i Randers er overgaaet til kommunal Drift, er pligtig til i al Almindelighed at afholde de Udgifter, der er forbundet med, at Kirkens Organist gør Tjeneste i Kapellerne ved Begravelser, specielt ved de Begravelser, hvor Folkekirkens Præster ikke gør Tjeneste, skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Organisten for det for ham fastsatte Honorar, som det paahviler Kirken at udrede, er pligtig til — nu ligesom før Kirkegaardenes Overgang til kommunal Drift — uden særskilt Vederlag at forrette Tjeneste ved alle kirkelige Handlinger uden Forbindelse med Gudstjenesten, som udføres i Kirken eller paa Kirkegaardene af Præsterne i det Sogn, i hvilket han er ansat, eller af andre paa deres Vegne, jfr. Lov om Sognebaandsløsning og Brugen af Kirkerne af 30. Juni 1922 § 21, Stk. 3, sammenholdt med Stk. 6. Udenfor disse Tilfælde er Organisten ikke pligtig at medvirke ved kirkelige Handlinger og er, saafremt han dog medvirker, berettiget til at oppebære særskilt Vederlag, f. Eks. ved de Begravelser, hvor Folkekirkens Præster ikke gør Tjeneste.

11. Marts 1935. Kirkeministeriets Cirk. (til Provstiusvalgene udenfor København og Frederiksberg) ang. **Indsendelse af Oplysning om de for 1934—35 budgetterede Udgifter til Vedligeholdelse og Drift af Kirkegaardene samt om disses Driftsindtægter.**

Man skal herved anmode Provstiusvalget om til Brug ved Ministeriets Overvejelser angaaende Folke-

kirkens økonomiske Forhold snarest belejligt paa Grundlag af de for Regnskabsaaret 1934—35 approberede Budgetter gennem Stiftsovrigheden hertil at ville indsende Oplysning om de for fornævnte Aar budgetterede Udgifter til Vedligeholdelse og Drift af Kirkegaardene i Provstiet og angaaende Driftsindtægterne af Kirkegaardene, forsaavidt saadanne Indtægter forefindes.

De fornævnte Oplysninger bedes meddelt paa en Fortegnelse henholdsvis for Købstæderne og for Landsognene med Angivelse af det samlede, de paa gældende Kirkegaarde vedrørende Udgiftsbeløb og Indtægtsbeløb for hver enkelt Kirkekasses Vedkommende og saaledes, at der under Indtægterne kun opføres Beløb, som indgaar i den daglige Drift, men ikke Indbetalinger, der skal oplægges blandt Kirkens Kapitaler.

Særskilt bedes derhos paa Fortegnelsen — saavidt det efter de Oplysninger, der staar til Provstiusvalgets Raadighed, er muligt, — opgivet Størrelsen for hver enkelt Kirkekasse af Laan, der maatte være optaget til Dækning af Udgifter vedrørende Kirkegaardene, og med hvilket Beløb Renterne af disse Laan er medtaget under de paa Fortegnelsen opførte Udgifter vedrørende Kirkegaardenes Vedligeholdelse og Drift.

Paa Fortegnelsen omfattende Købstædernes Kirkegaard bedes det endelig oplyst, om der i Provstiet findes Krematorier eller Krematoriekapeller, hvis Driftsunderskud helt eller delvis betaales af vedkommende Kommune, og i bekræftende Fald i hvilke Købstæder saadanne Krematorieanlæg findes.

26. Marts 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Biskoppen over Viborg Stift) ang. **Spørgsmaal dels om Indvielse af Ligkapeller og Kapelkrematorier og om Pligt for Kirkebetjentene til at medvirke ved kirkelige Handlinger i Anledning af Ligbrænding, dels vedrørende Kirkebogsførelsen.**

I den med Deres Højærværdigheds Erklæring af 29. Januar 1935 hertil indsendte Skrivelse har Provsten for Hjerm-Ginding Herreders Provsti i Anledning af, at det paa Struer Kirkegaard af Struer Menighedsraad opførte Kapelkrematorium, der foruden ved Ligfærd med Ligbrænding ogsaa vil blive benyttet ved almindelige Begravelser, nu nærmer sig sin Fuldendelse, udbedt sig Ministeriets Afgørelse med Hensyn til følgende af ham rejste Spørgsmaal angaaende Kapelkrematoriets Indvielse m. v.

1. Findes der nogen Forskrift for, hvorledes et Ligkapel skal indvies?

2. Gælder den almindelige Bestemmelse om, at Kirkens Tjenestemænd ikke maa modtage Vederlag for kirkelige Handlinger, ogsaa for Medvirken ved Ligbrændinger for udensogns boende, hvor der holdes Ligtale og finder Jordpaakastelse Sted?

3. Hvorledes skal der forholdes med Kirkebogstilsørserne, naar Ligbrænding af en udensogsboende foregaar i Krematoriet i Struer?

Saaledes foranlediget skal Ministeriet udtale følgende:

ad 1. Der findes ikke, saaledes som det er Tilfældet med Hensyn til Kirkegaarde, jfr. Forordning af 22. Februar 1805 § 9, noget Paabud om, at Ligkapeller skal indvies, og det maa herefter overlades til Provstens egen Afgørelse, om han vil indvie Ligkapellet, hvilket ikke kan anses for udelukket, fordi det tillige benyttes ved Ligbrændinger. Det maa dog herved være en Forudsætning, at Provsten kan godkende Kapellets Indretning og Udstyr, jfr. § 3 i kgl. Anordning Nr. 61 af 16. Marts 1910 om Adgang for Folkekirkens Præster til at yde deres Medvirken ved Ligfærd, hvor Ligbrænding finder Sted.

ad 2. Da Kapelkrematoriet ligger paa Struer Kirkegaard, maa Kirkens Betjente i Medfør af § 21 i Lov af 30. Juni 1922 om Sognebaandsløsning og Brugen af Kirkerne være pligtige uden Vederlag at medvirke ved kirkelige Handlinger, der foretages af Stedets Præster i Kapelkrematoriet ved Ligfærd, forbunden med Ligbrænding, selv om det drejer sig om Ligbegængelse af Personer, der ikke har hørt til Sognet.

ad 3. Angaaende Kirkebøgenes Førelse henvises til Ministeriets Cirkulære af 28. April 1897 om Notering i og Anmeldelse til Kirkeministerialbogen af Dødsfald af Personer, hvis Lig skulde brændes, jfr. Ministeriets Cirkulære af 4. Juli 1893 angaaende, hvad Præster have at iagttage, naar Lig begravnes i et andet Pastorat end det, hvor Dødsfaldet har fundet Sted. Herefter skal Dødsfaldet, hvad enten Ligbrænding finder Sted, eller Begravelse foretages paa almindelig Maade, kun opføres under Nummer i Ministerialbogen paa det Sted, hvor Døden er indtraadt, jfr. i denne Sammenhæng Ministeriets Skrivelse af 9. December 1921 til Biskoppen over Fyens Stift, hvorefter Notering om Jordspaaakastelsen og Ligbrændingen skal ske uden Nummer i Kirkebogen, naar Jordspaaakastelse ved Ligbrænding foretages for en Person, som er død udensogs.

29. Marts 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til N. N.) ang. Begravelse paa Folkekirkens Kirkegaarde af Per-

soner, der ikke er Medlemmer af Folkekirken, og om Betalingen for Begravelsesplads i saadanne Tilfælde.

I et hertil indsendt Andragende af 5. December 1934 har De besværet Dem over, at der ved den nye lig stedfundne Fornylse af et Dem tilhørende Gravsted paa Ringsted Kirkegaard, er forlangt højere Takst for Fornylsen af de Grave, hvori Deres Bedsteforældre og Forældre, der var Katholikker, er begravede, end for de Grave, hvori Medlemmer af Folkekirken er begravede.

Saaledes foranlediget skal man herved meddele, at det i Lov om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. af 30. Juni 1922 § 25, Stk. 5, er fastsat, at Personer, som ikke tilhører Folkekirken, har Ret til at erholde Begravelsesplads udlagt paa Folkekirkens Kirkegaarde i de Sogne, hvor de bor, forsaavidt der ikke i Sognet findes nogen kommunal Kirkegaard eller Kirkegaard for det Trossamfund, som de tilhører, samt at den Betaling, der herfor skal ydes, fastsættes i Vedtægten under Hensyntagen til, at saadanne Personer ikke deltager i Udgifterne til Kirkegaardenes Vedligeholdelse og Drift.

Det tilføjes, at den Dem afkrævede Takst for Gravstedets Fornylse for Tiden indtil 1964 efter de af Ministeriet indhentede Oplysninger er overensstemmende med den for Ringsted Købstads og Landsogns Kirkegaard den 3. September 1928 stadfæstede Vedtægt, og at Ministeriet derfor ikke ser sig i Stand til at foretage videre i Sagen.

2. April 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Roskilde Stift) ang., at der ikke haves Hjemmel til Anlæggelse af Kirkegaarde, paa hvilke Begravelser ikke kan finde Sted, men Askeurner alene skal nedsættes.

I et med Stiftsovrighedens Skrivelse af 25. Januar 1935 hertil indsendt Andragende har Gørlev Valgmenighed anholdt om Tilladelse til paa den indhegnede Kirkeplads omkring Valgmenighedskirken at anlægge en Urnehave.

Saaledes foranlediget skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at der ikke haves Hjemmel til Anlæg af Kirkegaarde, paa hvilke Begravelser ikke kan finde Sted. Det tilføjes, at Spørgsmaalet om Anbringelse af Urner udenfor Kirkegaarde henhører under Justitsministeriets Forretningsomraade.